

Magisterská štátna skúška

Európske štúdiá a politiky

Tézy k predmetu: Štátna skúška z politológie

1. Analýza historického a súčasného vývoja politického systému SR od roku 1989.

- Kľúčové etapy: 1989–1992 (porevolučný vývoj), 1993–1998 (vznik SR), 1998–2006 (integrácia do EÚ/NATO), 2006 až súčasnosť.
- Dopady volieb a ohľadom na parlamentné a prezidentské voľby, postavenie politických strán v jednotlivých obdobiach a spoločenský vývoj.
- Kompetencie: Analytické zručnosti, kritické myslenie a hodnotenie zdrojov

2. Migrácia a migračná politika: príčiny, aktéri a riadenie migrácie v kontexte EÚ a národných štátov.

- Aktéri migrácie: Migranti, právne a medzinárodnoprávne postavenie migranta, národné štáty, medzinárodné organizácie (EÚ, MVO).
- Migračná kríza: Genéza od 2015, riešenia (Frontex, Dublinský systém), dopady na členské štáty.
- Kritická analýza pozitív a negatív migrácie.
- Kompetencie: Zhodnotenie migračných politík, vzťah k chudobe, rozvoju a globalizácii.

3. Teoretické a praktické aspekty bezpečnosti v medzinárodnom systéme.

- Systém a teórie medzinárodných vzťahov: Vestfálsky vs. postvestfálsky systém, moc a sila (hard/soft power).
- Úrovne analýzy: Mikro-, mezo- a makroúroveň, konflikty (napr. Rusko-Západ, Čína-USA).
- Kritická analýza aktuálneho stavu bezpečnosti v medzinárodných vzťahoch
- Kompetencie: Aplikácia teórií na aktuálne konflikty, kritické myslenie o hegemonii USA.

4. Krajná pravica v európskom kontexte.

- Konceptie a ideológia: krajná pravica, radikalizmus, extrémizmus, populizmus a jeho formy, ideológia a metódy.
- Historický vývoj: Od 1939 (Slovenský štát) po súčasnosť (strany v SR, ČR, EÚ).
- Kompetencie: Prevencia a stratégie proti extrémizmu, analýza programov a sociálnej základne.

5. Európska mládežnícka politika

- Strategické rámce práce s mládežou v EÚ a SR, vrátane prevencie radikalizácie.
- Rámce: EU Youth Strategy, slovenská mládežnícka politika, inštitúcie (občianske združenia).
- Radikalizácia: Príčiny, trendy v 21. storočí, výskum mládeže a politická participácia.
- Kompetencie: Identifikácia problémov kvality života mládeže, aplikácia v praxi.

6. Teoretické a praktické dimenzie europeizácie v členských a kandidátskych štátoch EÚ.

- Typológia a teoretické ukotvenie europeizácie: vplyv na národný štát, právny systém, politický systém a stranický systém.
- Reakcie štátov: Europeizácia práva (Súdny dvor EÚ), zmeny v postkomunistických štátoch.
- Kritická analýza aktuálneho stavu europeizácie v štátoch V4
- Kompetencie: Zhodnotenie výziev (zdola nahor vs. zhora nadol), vzťah k globalizácii.

7. Postavenie EÚ ako globálneho aktéra v ekonomickom a politickom kontexte.

- Formovanie EÚ: Rozširovanie, zahraničná politika (Lisabonská zmluva), vzťahy s USA, Čínou, Ruskom.
- Globálne problémy: Migračná kríza, Brexit, rozvojová politika (Afrika, Ázia), vzťahy s medzinárodnými organizáciami (NATO, WTO).
- Kompetencie: Analýza EÚ ako ekonomického a bezpečnostného aktéra.

8. Princípy a aplikácie elektronickej verejnej správy v SR a EÚ.

- Základné koncepty: Rozdiely medzi informatizáciou, elektronizáciou a digitalizáciou; e-health.
- Právne a praktické aspekty: Elektronický podpis, dátové schránky, marketing e-služieb.

- Kompetencie: Adaptabilita na platformy, riešenie otázok v praxi (napr. portály v EÚ).

9. Teórie formovania koalícií a stability vlád v parlamentných systémoch.

- Teórie koalícií
- Majoritárne vs. konsenzuálne systémy
- Aplikácia na prípadové štúdie, hodnotenie metodologických prístupov.

10. Teoretické prístupy k analýze politických systémov

- Vývoj moderných politologických teórií a ich aplikácia na súčasné systémy.
- Prehľad teórií: korporativizmus, pluralizmus, konsociačná demokracia
- Formulovanie výskumných postupov, kritická analýza prípadových štúdií.
- Súčasný problémy pluralitnej demokracie

11. Územná samospráva a jej vybrané problémy

- Kritická analýza volebných systémov
- Organizácia územnej samosprávy na Slovensku (pozitíva, negatíva a dynamika vývoja)
- Financovanie územnej samosprávy
- Centralizácia vs decentralizácia

12. Teoretické rámce politickej komunikácie a úloha médií v demokracii.

- Teórie komunikácie, vybrané teórie v politickej komunikácii vzťahu politiky a médií: teória stratenej politiky, konštruktivistický model, teória politicko-mediálneho supersystému, model kolonizácie politiky médiami, teórie vzťahov politiky a médií, model politického programu, model konkurencie
- Aktéri v politickej komunikácii
- Masové médiá v politickej komunikácii
- Kompetencie: Kritická analýza politickej komunikácie aktérov, legislatíva (Zákon o volebnej kampani), kritické hodnotenie efektov.

13. Volebné systémy a participácia

- Volebné systémy a ich reformy; formy a nástroje participácie v EÚ a na Slovensku.
- Volebné systémy: Pomerné, väčšinové, semiproporčné a zmiešané volebné systémy, reformy na Slovensku a v strednej Európe po 1989.
- Participácia: Priama demokracia, referendá a ďalšie nástroje participácie (inovačné formy)

- Kompetencie: Analýza problémov a dôsledkov pre demokraciu, návrhy riešení.

14. Národ, nacionalizmus a identita

- Historický vývoj prístupov od 19. storočia po súčasnosť.
- Vznik národov, etnický základ národnej identity.
- Nacionalizmus a jeho podoby, teoretické koncepcie a ich aplikovateľnosť na historickú realitu.
- Autori – Renan, Deutsch, Smith, Kohn, Gellner.

15. Zahraničná politika SR

- Zameranie zahraničnej politiky SR v jednotlivých volebných obdobiach.
- Zahraničná spolupráca SR s inými medzinárodnými organizáciami.
- Zmeny v oblasti zahraničnej politiky po vstupe do EÚ a Schengenského priestoru
- Inštitucionálne zabezpečenie zahraničnej politiky SR, zabezpečovanie bezpečnosti štátu

16. Medzinárodné vzťahy: Teórie a aktéri

- Základné teórie medzinárodnej politiky a globálni aktéri.
- Teórie: realizmus, liberalizmus, konštruktivizmus.
- Aktéri: štáty, medzinárodné organizácie (OSN, NATO), neštátni aktéri (NGO).
- Súčasné výzvy: multipolarita, konflikty (Ukrajina, Blízky Východ), globálna bezpečnosť.

17. Verejná politika: Analýza a implementácia

- Popis: proces tvorby a hodnotenia verejných politík.
- Etapy: agenda-setting, formulácia, implementácia, evaluácia.
- Typy politík: sociálna, ekonomická, environmentálna;
- Vplyv EÚ na národné politiky.
- Kompetencie: Analýza politík na Slovensku (napr. reforma verejnej správy).

18. Politické strany a ich organizácia

- Princípy fungovania politických strán a ich legislatívne uchopenie (analýza problémov a návrhy možných riešení)
- Politické strany ako rozhodujúci aktéri v politickom systéme SR (analýza problémov a návrhy možných riešení)
- Politické strany a politická komunikácia (dezinformácie, konšpirácie, populizmus, kampaň)

19. Dynamika politického vývoja SR

- Vývoj parlamentarizmu na Slovensku od roku 1989.
- Ústavné a politické ukotvenie zákonodarnej moci v štáte a politická dimenzia parlamentu.
- Ústavné a politické vymedzenie vlády SR (prehľad jednotlivých vlád na Slovensku, kompetencie vlády, proces tvorby vládných rozhodnutí).
- Význam funkcie prezidenta SR (inštitút hlavy štátu, význam funkcie prezidenta, kompetencie prezidenta, voľby prezidenta).

20. Ostatné teoretické koncepty európskej integrácie

- Komplexný prehľad teoretických prístupov k európskej integrácii (funkcionalizmus, neofunkcionalizmus, intergovernmentalizmus, liberálny intergovernmentalizmus, štrukturalizmus, realizmus, konštruktivizmus, europeizácia, koncepcia politických sietí, transakcionalizmus, agent-principal model, aplikácia týchto prístupov k príkladom európskej integrácie)

Odporúčaná literatúra:

BALÁŽOVÁ, E a kol. 2006. Verejná politika a miestna samospráva: Štyri princípy spravovania. 1. vyd. Bratislava : Ústav verejnej politiky, FSEV UK, 2006. 233 s. ISBN 80-89244-13-0.

BEBLAVÝ, M. (ed.). 2002. Kapitola 1 – Nástroje verejnej politiky. In: Manuál pre tvorbu verejnej politiky. Bratislava: SGI: Róbert Vico – vydavateľstvo, 2002, s. 77-98. ISBN 80-89041-51-5.

BÖERZEL, T. 2002. Pace-Setting, Foot-Dragging and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization. In: Journal of Common Market Studies. ISSN 0021-9886, roč. 40, č. 2, s. 193-214.

BÖERZEL, T.; RISSE, T. 2000. When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change. In: European Integration online Papers. [online]. 2000, roč. 4, č. 15. . Dostupné na internete: <<http://eiop.or.at/eiop/pdf/2000-015.pdf>>.

BORNEMAN, J.; FOWLER, N. 1997. Europeanization. In: Annual Review of Anthropology. ISSN 00846570, 1997, vol. 26, s. 487-514.

BULLER, J.; GAMBLE, A. 2002. Conceptualising Europeanisation. In: Public Policy and Administration. [online]. 2002, roč. 17, č. 2 [cit. 2002-04-04]. Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/publication/33042327_Conceptualising_Europeanisation_Unpublished>.

BZDILOVÁ, R; EŠTOK, G.; ONUFRÁK, A. 2015. Politická participácia. Košice: UPJŠ Košiciach, 2015. ISBN 978-80-8152-274-1.

- DANČIŠIN, V. 2005. O nedokonalosti volebných procedúr. Prešov: Reproma, 2005. 191 s. ISBN 8096717081.
- DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. 2010. Evropeizacie veřejné sféry. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-193-2.
- FEATHERSTONE, K.; KAZAMIAS, G. 2000. Introduction: Southern Europe and the Process of Europeanization. In: South European Society and Politics. ISSN 1360- 8746, roč. 5, č. 2., s. 1-24.
- FEATHERSTONE, K.; RADAELLI C. M. 2003. The Politics of Europeanization. OUP Oxford, 2003, ISBN 9780191530845.
- FIALA, P.; SCHUBERT, K. 2000. Moderní analýza politiky. Uvedení do teorií a metod policy analysis. Brno: Barrister & Principal, 2000.
- FILIPEC, O.; BORÁROSOVÁ, I. 2017. Europeanization of Slovak Migration Policy and its Consequences: From Modernization to Fortification? In: The Polish Migration Review. ISSN 2544-2686. roč. 2, č. 2, s. 55-71.
- FREDERICKSON, G. M. 2003. Rasismus. Stručná historie. Praha: BB/ART, 2003, 157 s. ISBN 80-7341-124-5.
- GRAZIANO, P.; VINK, P. M. 2008. Europeanization. New Research Agendas. London: Palgrave Macmillan, 2008. 419 s. ISBN 978-1-4039-9535-3.
- GYARFÁŠOVÁ, O.; MESEŽNIKOV, G. 2004. Vláda strán na Slovensku: skúsenosti a perspektívy. Bratislava: IVO, ISBN 80-88935-63-6.
- HEIDENREICH, M.; BISCHOFF, G. 2008. The Open Method of Coordination. A way to the Europeanization of Social and Employment Policies? In: Journal of Common Market Studies. ISSN 0021-9886, vol. 46, no. 3. s. 497-532.
- HIX, S. 2011. The Political System of the European Union. Houndmills: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN 978-0230249820.
- HOOGHE, L.; MARKS, G. 2001. Multi-Level Governance and European Integration. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, 2001. 272 s. ISBN 978-0742510203.
- HORVÁTH, P. a kol. 2013. Kapitoly z politického systému Slovenskej republiky. Brno: Tribun EU, 2013. ISBN 978-80-263-0373-2.
- HORVÁTH, P. a kol. 2014. Kapitoly z politického systému Slovenskej republiky. Trnava: Slovenská spoločnosť pre verejnú správu pri SAV, 2014. ISBN 978-80- 971627-1-9.
- HROCH, M. 2003. Pohledy na národ a nacionalismus. Praha: SLON, 2003, 451 s. ISBN 80-86429-20-2.
- HROCH, M. 2009. Národy nejsou dílem náhody. Praha: SLON, 2009, 315 s. ISBN 978-80-7419-010-0.
- JABLONSKI, A. W. (a kol.). 2006. Politický marketing: Úvod do teórie a praxe. Brno: Barrister a Principal, 2006. ISBN 80-7364-011-2.
- JŮPTNER, P.; POLINEC, M. 2009. Evropská lokální politika 2. Praha: IPS FSV UK, 2009. ISBN 978-80-254-3510-6.
- JUST, P. 2005. Koaliční vládnutí na Slovensku 1990-2002. In: Vládní modely v parlamentních systémech. Praha - Olomouc: Moneta Press, 2005.

KNILL, CH.; LEHMKUHL, D. 1999. How Europe Matters. Different Mechanism of Europeanization. [online]. In: European Integration Online Papers. roč. 3, č.7, s.1-24. Dostupné na internete: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=302746>.

LADRECH, R. 1994. Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France. In: Journal of Common Market Studies. ISSN 1468-5965 , roč. 32, č. 1, s. 69-88.

LADRECH, R. 2009. Europeanization and political parties. In: Living Reviews in European Governance. ISSN 1813-856X, roč. 4, č. 1, s. 4-21.

LAEGREID, P. a kol. 2004. Europeanization of Central Government Administration in the Nordic States. In: Journal of Common Market Studies. ISSN 0021-9886. roč. 42, č. 2, s. 347-369.

LAHAV, G.; LUEDTKE, A. 2013. Immigration Policy. In: The Europeanization of European Politics. United Kingdom: Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 978-1-349- 44614-8. s. 109-123.

LAVENEX, S. 2001. The Europeanisation of Refugee Policies: Between Human Rights and Internal Security. Aldershot: Ashgate, 2001. 235 s. ISBN 9780754618034.

LAVENEX, S.; UÇARER, E. 2004. The External Dimension of Europeanization. The Case of Immigration Policies. In: Journal of the Nordic International Studies Association. [online]. 2004, roč. 39, č. 4. s. 417- 443. [cit.2018-12-07] Dostupné na internete: <<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0010836704047582>>. ISSN 00108367

LIĐÁK, J.; KOGANOVÁ, V.; LEŠKA, D. 1999. Politické strany a hnutia na Slovensku po roku 1989. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-225-1116-1.

MALÍKOVÁ, L.; DAŠKO, M. 2018. Verejná politika. Bratislava: IRIS – Vydavateľstvo a tlač, s. r. o., 2018, s. 130-155. ISBN 978-80-8200-021-7.

MAREŠ, M. 2003. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Brno: Barrister & Principal, 2003, 655 s. ISBN 80-86598-45-4.

MAREŠ, M. a kol. 2011. Krajní pravice a krajní levice v ČR. Praha: Grada Publishing, 2011, 285 s. ISBN 978-80-247-3797-3

MATUŠKOVÁ, A. 2010. Politický marketing a české politické strany. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-80-210-5169-0.

MCQUAIL, D. 1999. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 1999.

MUDDE, C. 2000. The ideology of the extreme right. Manchester: Manchester University Press, 2000, 212 s. ISBN 0-7190-5793-0.

ŘEZNÍK, M. 2003. Formování moderního národa (Evropské "dlouhé" 19. století). Praha: Triton, 2003, 183 s. ISBN 80-7254-406-3

ŘÍCHOVÁ B. (ed.) 2005. Vládní modely v parlamentních systémech. Praha, Olomouc: Moneta Press, 2005. 201 s. ISBN 9788086731001.

ŘÍCHOVÁ, B. 2006. Přehled moderních politologických teorií. Vyd. 2. Praha: Portál. 303 s. ISBN 80-7367-177-8.

ŘÍCHOVÁ, B. 2014. Přehled moderních politologických teorií. 3.vyd. Praha: Portál, 2014. 304 s. ISBN 978-80-262-0742-9.

SALAMON, L. (ed.). 2002. The Tools of Government: A Guide to the New Governance. Oxford: Oxford University Press, 2002.

SARTORI, G. 2011. Srovnávací ústavní inženýrství. Praha: SLON, 2011. 239 s. ISBN 9788074190483.

ŠARADÍN, P. 2007. Politické kampaně, volby a politický marketing. Olomouc: Periplum, 2007. ISBN 978-80-86624-36-5.

ŠTĚDRŮŇ, B.; POTÚČEK, M.; PROROK, V.; LANDOVSKÝ, J.; ŘÍHA, D. (a kol.). 2013. Politika a politický marketing. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-

TESAŘ, F. 2007. Etnické konflikty. Praha: Portál, 2007, 251 s. ISBN 8073670979.

Príslušné právne predpisy